

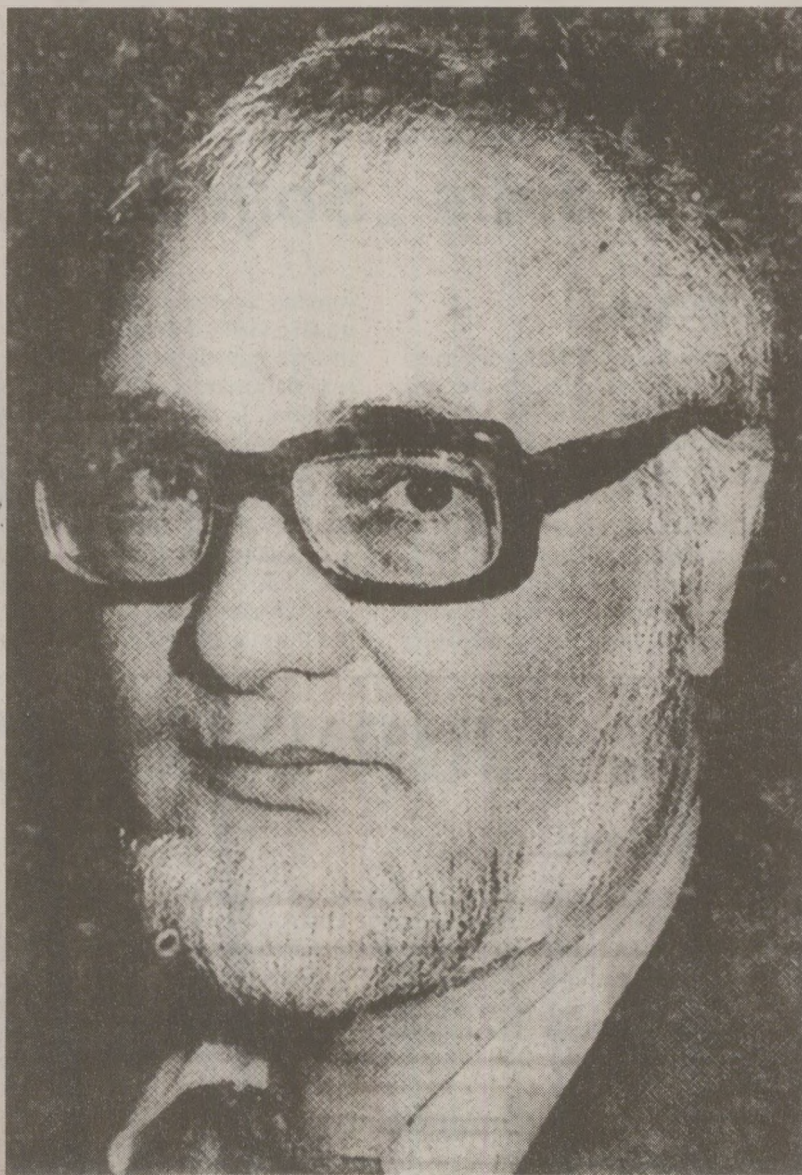
„DISIDENTA DIN ROMÂNIA LOCUIEȘTE LA PARIS ȘI SE NUMEȘTE PAUL GOMA”

Reputatul politolog Michael Shafir era în 1989 de trei ani șeful secției cercetare la Radio Europa Liberă. Secție care întocmea pentru patronatul american și cercetătorii interesați sinteze despre România (prezentate regulat, prin bunăvoința domniei sale, în ziarul nostru).

Am convorbit la Cluj-Napoca - orașul unde s-a stabilit ca profesor și șef de catedră la Facultatea de Studii Europene a Universității „Babeș-Bolyai” -, printre altele, despre fenomenul disidenței românești în 1989. Așa cum era studiat acesta din exteriorul României și prin comparație cu celelalte regimuri comuniste din Europa.

A fi disident

„Disident implică totuși să ieși și să exprimi public, explică profesorul Shafir. Să nu fii doar nemulțumit de situație. Altfel nu e disidență, ci bombăneală. De aceea, în paranteză fie spus, nici nu mint cei care spun «eu eram disident», dar nici adevăr nu spun. Nemulțumiți erau toți, până sus în CC ajunseseră să fie nemulțumiți, dar asta nu-i face să fie disidenți. Or, tocmai de aceea eu vedeam speranțe, că cei să (și aici e vorba despre ceea ce dvs. vă ocupați acum, dar ceea ce mă preocupă și pe mine din motive personale) în anul 1981, dacă nu mă înșel, am scos într-o publicație științifică dintre cele mai prestigioase (British Journal of Political Science) un articol sub titlul de «1968 în perspectivă comparativă». Unde arătam că toate mișcările de disidență din Europa de Est au început numai și numai în partid și că nici nu putea fi altfel, pentru că, dacă erau nemulțumiți, și erau, slavă Domnului, ele nu ajungeau să poată fi exprimate decât într-un jargon marxist pentru început. Merg mai departe. Cine voiați să facă rezistență marxistă în România? Noi nu am avut marxiști de la Dobrogeanu-

„Cazul Goma” a fost cea dintâi lovitură puternică dată imaginii internaționale a României sub Ceaușescu FOTO: AGERPPRES

Gherea încoace. Am găsit un singur articol, o serie de articole care încercușă să facă disidență marxistă. Și știți cine era autorul? Se numea Gabriel Liiceanu și articolele au apărut în Contemporanul, asta înainte ca el

să fie luat de Noica. Asta este adevărul și arătam în acel articol din publicația britanică că în România nu va putea avea loc o mișcare de reformă din aceste cauze. Am avut dreptate. Până în '89 am avut dreptate. Or, această

teză este preluată de Tismăneanu în «Stalinism pentru eternitate» fără a mă cita. Același Tismăneanu care m-a criticat de trei ori pentru acest articol. Ei bine, acest plagiat nu pot să i-l iert. Nu că m-a criticat. Cutoții am grșit de zece ori. Dar, pentru că a conceptualiza o problemă este singurul lucru pe care-l putem face în domeniul nostru, cred că trebuie să le aparțină părinților copii. Iar Tismăneanu a fost ridicat în slăvi, pentru că a arătat de ce n-a existat disidență în Partidul Comunist, dar n-a făcut-o el primul și nici acum nu catadicsește să răspundă la acuzațiile mele publice, ci își angajează scribălai. Vă rog să lăsați asta.”

Fenomenul românesc

Ce particularități prezenta România în raport cu celelalte state estice comuniste sub raportul schimbărilor din 1989? - a fost întrebarea căreia profesorul Shafir i-a răspuns astfel:

„România «reusise» performanța deosebită de a produce ceea ce am numit într-o carte schimbarea simulată, exact în sensul tradiției formelor fără fond. Ca și acum. De aceea susțin că acest concept de schimbare simulată nu este aplicabil numai regimului Ceaușescu în acea perioadă. Ci este ceva pe care îl puteți găsi cel puțin semnalat deja în 1910 de C. Dobrogeanu-Gherea, care sublinia necesitatea în România de a face deosebirea radicală între țara legală și țara reală. Țara legală era reprezentată de ce scrie litera legii, cea reală de felul în care acționau instituțiile. Bineînțeles, dacă vrem, și Caragiale tot pe acest lucru își bazează întreaga operă. În plus, comunismul s-a desfășurat prin aplicarea formulei prevăzute de Belu Zilber («România va fi o combinație între stalinism și Caragiale»). Exact așa au stat lucrurile.

(Continuare în pag. a III-a)

I s-a spus „Soljenițînul românilor”

Biografia lui Paul Goma, „topită” în romanele sale memorialistice, este, la scară individuală, istoria zbuciumată a basarabenilor refugiați în România. Este, totodată, istoria scriitorului disident, aflat în permanent conflict cu linia oficială. Volumele sale („Gherla”, „Ostinato”, „În Cerc”, „Arta refugii”, „Astra”, „Sabina”, „Soldatul căinelui”, ș.a.) sunt reprezentative în acest sens.

Paul Goma s-a născut la 2 octombrie 1935, în satul Mana (jud. Orhei), în familia învățătorului Eufimie Goma. În timpul războiului, tatăl i-a fost deportat în Siberia de autoritățile sovietice, pierzându-i-se urma în gulag. În 1942, familia dascălului basarabean își regăsește „capul” într-un lagăr românesc, la Slobozia, ca prizonier de război. În 1944, familia Goma părăsire într-un duros refugiu localitățile Sibiu, Gusu, Buia. Este internată apoi în lagărul pentru refugiați basa-

rabeni și bucovineni de la Sighișoara. Pe baza unor hârtii falsificate, soții Goma și copiii „păcălesc” comisiile de repatriere în URSS, rămânând în România.

Din 1949, Paul Goma devenea, pentru trei ani, elev al Liceului Gheorghe Lazăr din Sibiu. A fost exmatriculat, după cum va mărturisii mai târziu scriitorul, pentru că deținea un jurnal. După câteva tentative, lipsite de succes, de a intra la licee din Sighișoara și Brașov, a fost admis la Liceul Negru Vodă din Făgăraș.

După absolvirea studiilor medii, în 1954, a reușit, concomitent, la Școala de Literatură și Critică Literară „Mihai Eminescu” și la Universitatea București (Facultatea de Filologie). Școala de literatură fusese înființată în urmă cu patru ani și copia modelul Institutului de literatură „Maxim Gorki” de la Moscova. Scopul ei declarat era să

formeze „cadre tinere de scriitori și critici literari, ridicați din rândurile poporului muncitor”. A ales „fabrica de scriitori”, cum i se spunea institutului, dar a ajuns tot la universitate, prin contopirea celor două instituții.

Câteva afirmații ale studentului Goma referitoare la istoria „vecinului de la răsărit” i-au atras mustrările rectoratului Universității. A scăpat de exmatriculare datorită intervenției lui Mihai Novicov (legalist cu stagii de lașter și închisoare în România). Dar a fost arestat câteva luni mai târziu, pentru „scrieri dușmănoase” (primele încercări literare, cuprinse în romanul „Durerile facerii”). Condamnat la doi ani închisoare corecțională pentru delictul de „agitatie publică”, a executat pedeapsa la Malmaison, Jilava, Gherla. La sfârșitul termenului, pentru că nu era „reeducat”, i s-a fixat domiciliu obligatoriu în satul Lătești

(raionul Fetești). În 1963, lui Paul Goma i s-a ridicat restricția domiciliară. A redevenit student doi ani mai târziu, beneficiind de „clemență” lui Nicolae Ceaușescu față de foștii deținuți politici. Evenimentele politice fierbinți ale verii anului 1968 (invadarea Cehoslovaciei de trupele Tratatului de la Varșovia, refuzul conducerii de la București de a participa la intervenție, iminența unui conflict între URSS și România) îl surprind în afara universității, pe care o abandonează între timp, și a...partidului. Astfel încât lui Paul Goma și altor scriitori li se condiționează cererea de a fi primit voluntar în Brigăzile patriotice de înscriere în PCR. La 24-25 august 1968, a primit carnetul roșu de membru de partid alături de Aurel Dragoș Munteanu, Al. Ivasiuc, Adrian Păunescu și alții.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

10 IULIE

Din nou la ore! Notări masive, corectări de teze. Sufoant. Conducerea de partid mă condamnă că am lăsat treburile astea spre sfârșit. Păi ce fel de școală e asta în luna lui Cuptor? Fetele „mele”, Nicoleta, Laura și Mădălina, au trecut proba orală la facultate, să vedem ce mă urmează... Oho, aranjamente furibunde pentru Congresul al XIV-lea al PCR. Nu se mai înțelege nimic în zarva aceasta patriotică. Mărsăluiesc în același ritm grotesc, „tezele” au ajuns de răsul lumii, niște lozinci anoste, stricătoare de limbă... Centrul vital al națiunii! (Filosoful Tănase).

Doar lirica care (?) răsună înălțător nu salvează de ameteți... Imn de slavă înalt, tortă vie-a/ Primăverilor toate din țară/ Președintelui țării-Erou, Necuprinsul gând de primăvară/ „Bravului nostru Conducător, Viteaz și drept, făuritor de eră/ Purtând în sceptul său întreg poporul”, „Prin el vorbește astăzi România/ De pace, de omenie, de dreptate”, „Al patriei Erou între Eroi/ Poartă truda și gândurile noastre/ Ca în milenii trei această țară, / O vie stea să dăinuie între

astre” (Const. Clisui). Le citesc fetelor și mă mir foarte că nu hohotesc de râs. N-au omorânic cât rațele... Pregătiri de alegeri pentru președinte și în Polonia. Se cere ca Jaruzelsky să nu fie ales, el care a declarat stare de asediu și a scos Solidaritatea în afara legii prin 1980-’81... Vedem „Shogun”, prima parte la familia Șercău. În rolurile titulare, Richard Chamberlain, Toshiro Mifune (în prințul Torogo). Pitoresc. „Lunga-nul” lui James Clavess se indelecticește și cu Morico, o japoneză care nu arată rău deloc...

C. Trandafir, Jurnal în curs de apariție

Bărbierit proaspăt, zăpăcit de oboaseală, la 8-30 sunt la Biblioteca Județeană, unde află că directoarea Liliiana Zaharia nu a plecat de azi în concediu de odihnă, cum era vorba: o fi vrând să ne încerce, să vadă dacă mai trecem pe la locul de muncă cu toții? Azi nu știu de ce mă întristează după ce află de o nuntă „cu lume bună”, la care au participat și scriitorii, avută loc ieri la Focșani, imi dau seama că eu sunt undeva la o margine periculoasă a societății și că soarta m-a închis într-un labirint fără ieșire...

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Cum am ajuns secretară de partid”

În 1989, Corina Grigorescu avea 26 de ani și lucra ca laborant la Laboratorul Central de Diagnostic Sanitar-Veterinar. „În laboratorul nostru se recoltau probe din cadavre sau din animale vii de la ferme, se puneau pe medii de cultură, creșteau, apoi doctorii le vedeau la microscop și puneau diagnostic. Apoi se făcea o antibiogramă, ca să știe ce să le dea animalelor să le salveze. În vremea aia se puneau accent pe caii de rasă. Plecau multe animale la export și trebuiau să aibă un certificat care să le ateste sănătatea perfectă.

Mai aveam și timp de noi, se mai putea trage și un chiul. În răstimp, când eram ferite de ochii șefilor, aduceam crăciotica cu ceară de acasă și penseta și le epilam și le pensam pe colege.

Minunatul sistem ne scotea în halate albe, ne puneau în mână greeble, mătură, tomboretoane și ne puneau

să facem curățenie pe străzi. Noi, cei din laborator, eram trimiși pe linia tramvaiul 2, în Giulești, unde era zonă de case și sărăcie lucie. Localnicii se uitau la noi dindărul curților, fără să miște un deget. Când terminam ne duceam așa, plini de praf, la serviciu, să ne continuăm munca în laborator. Ziceam totuși mersi că nu ne pune să facem curat după program. Domnul Ștefănescu, de la partid, ne aducea vestea că trebuie să mergem la curățenie, și să vezi ce bombăneală era!

Când aveam activitate de ieșit în stradă era un bun prilej pentru noi să ne așezăm la cozi. Se zvonea „vedeți că acolo se dă...” și mergeam imediat și luam ness, unt, cacao, ciocolată chinezească, fructe exotice, țigări chinezești sau cafea.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL ZILEI

A început Conferința pe țară a mișcării sportive din România. S-a muncit zi-lumină pe ogoare. S-a dat startul inițierii medicilor în fitoterapie. La Teatrul „Giulești” s-a jucat Cehov.

Sportul, orientat de Ceaușescu

S-au deschis la București lucrările Conferinței pe țară a mișcării sportive din România. Printre participanți s-au numărat membri ai federațiilor sportive de specialitate, ai consiliilor județene pentru educație fizică și sport, ai cluburilor și asociațiilor

sportive, antrenori și sportivi frunțași și cadre didactice.

Mesajul tovarășului statului a fost primit „cu deosebit entuziasm și mare satisfacție”, „cu aplauze și urale”. Fusese transmis prin demnitarul mereu la îndemână, Emil Bobu. În prima zi a conferinței a fost prezentat „Raportul Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport asupra activității desfășurate în perioada 1982-1989 pentru înfăptuirea hotărârilor de partid și de stat.”

(Continuare în pag. a II-a)

Cenzura capilară

Nici o noimă nu mai avea cenzura din România în 1989. Ce era refuzat aici putea să apară dincolo, criteriile clare nu existau, cenzorii de la un județ puteau avea și chiar aveau alte norme decât cei din județele invicinate sau de la „centru”, gazetele în subordonarea UTC-ului erau mai permissive decât celelalte etc. De fapt, acest „sistem”, ce trebuia să se bazeze pe un fel de capilaritate cenzorială, dura de 12 ani.

Ce va fi avut Nicolae Ceaușescu în cap atunci când în 1977 a anunțat desființarea Cenzurii ca instituție nu se poate ști. Invocată deseori, explicația că ă vrut și de această dată să păcălească pe toată lumea este comodă, nu însă și plauzibilă. Teoria păcălelii, folosită pe scară largă de diversi fabricanți de texte mai mult sau mai puțin savante despre regimul celui de al doilea și ultimul șef comunist al României, nu este decât o variantă locală a

teoriei conspirației. O variantă moftologică, dacă ne gândim că moftologia este unul dintre cele mai caracteristice produse intelectuale ale locului. Mai mult chiar decât teoria conspirației, teoria păcălelii absolvă integral de responsabilitate și conferă totodată un nimb de victimă angelică. De-o parte, Păcălitorul (și, eventual, acoliții lui), de cealaltă, păcălitiții. Inocenții, blajinii, bunii sălbatici înșelați de Marele Șarlatan.

Nu se știe nici dacă Nicolae Ceaușescu premeditase acest anunț, făcut la Conferința Uniunii Scriitorilor din iunie 1977, ori dacă avusesse, cum i se mai întâmplase, o inspirație de moment. Cum a fost nevoite de câteva luni bune pentru metamorfozarea anunțului politic în măsură administrativă, probabil că a doua ipoteză este mai verosimilă. Există și un argument de context. Atunci, la începutul verii

anului 1977, în România se căuta o soluție pentru „cazul Goma”. Arestat la începutul lui aprilie, Paul Goma fusese eliberat după o lună sub presiunea protestelor internaționale. Este însă de presupus că autoritățile erau foarte incurcate. Ce era de făcut în continuare?! Să-l expulzeze, cum făcuseră cu doar trei ani înainte sovieticii cu Soljenițin, să-l lase în libertate, însă hărțuindu-l continuu, cum încercau cehoslovacii să-i „normalizeze” pe cei din Charta 77, să-l acuze de te miri ce, trădare, spionaj, să-l judece și să-l condamne la închisoare? Pentru Ceaușescu și regimul lui nici una dintre aceste „rezolvări” nu putea fi convenabilă. „Cazul Goma” fusese cea dintâi foarte puternică lovitură dată imaginii internaționale a României sub Ceaușescu.

(Continuare în pag. a II-a)

DIN PRESA EXILULUI

Festivalul tineretului comunist își exprimă solidaritatea cu studenții chinezi

Phenian - Festivalul Internațional al Tineretului și Studenților, manifestare organizată tradițional de mișcările comuniste și simpatizante, desfășurat anul acesta în Capitala Coreii de Nord, este zguduit de un act fără precedent: la inițiativa studenților din Uniunea Sovietică și statele Europei Răsăritene s-a lansat un apel de solidaritate cu studenții chinezi urmărit și persecutați în urma manifestațiilor din urmă cu aproximativ o lună.

Apelul a fost deja semnat de mai mult de o cincime dintre participanții la Festival și, în adunarea care a lansat textul, un student estonian a declarat: „Dacă o reprimare și o vărsare de sânge de asemenea pro-

porții cum a fost cea din China pot să fie trecute complet sub tăcere, mâine același lucru s-ar putea petrece dacă un proces similar s-ar produce în Uniunea Sovietică”.

Un student polonez a argumentat în favoarea apelului, precizând că nici o ideologie, oricare ar fi ea, „inclusiv ideologia noastră comunistă”, nu este îndreptățită să producă sau să justifice „asasinate și vărsări de sânge”.

Grupul de studenți care a lansat apelul și care intenționează să continue acțiunea de strângere a semnăturilor până la încheierea festivalului intenționează să desfășoare o mare manifestare de stradă în favoarea mișcărilor din China, iar

decizia finală nu este încă luată, de teama unei eventuale represii pe care ar putea s-o dezvăluie politica nord-coreeană.

...

Datele statistice făcute cunoscute ieri de Ministerul Absorbției precizează că numărul „olimilor” sosiți în țară în primele șase luni ale anului (8.350) este cu 29 de procente mai mare decât în aceeași perioadă a anului 1988. Dintre aceștia, 2.849 de „olimi” au sosit din URSS, reprezentând o creștere de 277 de procente față de numărul „olimilor” sovietici sosiți anul trecut.

(Continuare în pag. a IV-a)

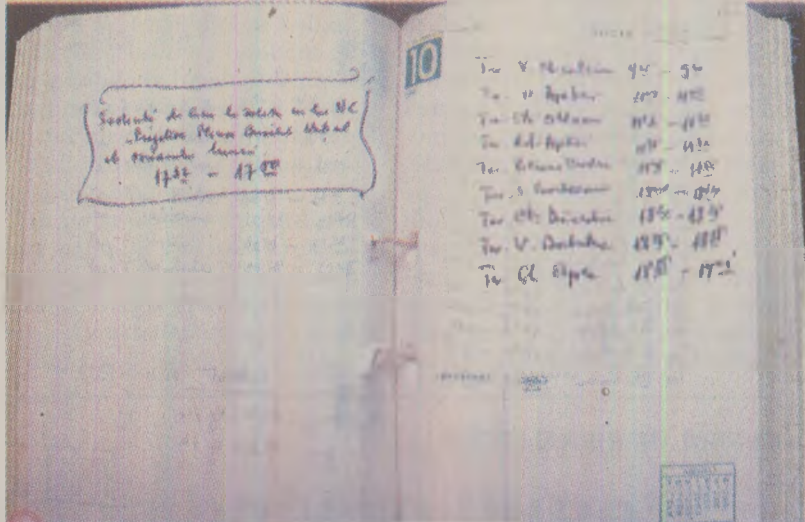
Agenda Elenei Ceaușescu

Primirile la Cabinetul 2 au început la ora 9:25 și s-au încheiat la 19:05.

Întai a venit șeful Protocolului, Vasile Nicoliciu. Pentru două minute a fost chemat la Elena Ceaușescu un anume N. Apetrei (11:04-11:06). După o întrevedere ceva mai lungă cu secretarul CC cu propaganda, Constantin Olteanu, tot două minute a fost reținut un al doilea Apetrei (11:35-11:37). Din notația „Ed. Apetrei” îl deducem pe specialist în cardiologie Edmond Apetrei, unul dintre medicii curanți ai lui Ceaușescu.

Ce voia Elena Ceaușescu să afle, între patru ochi, de la reputatul cardiolog? Contactat telefonic, profesorul Apetrei și-a reînnoit refuzul de a vorbi despre bolile lui Ceaușescu. Deși evoluția și simptomatologia lor sunt acum mai curând date de domeniul istoriei decât al deontologiei medicale. Din declarația cardiologului reiese și că istoricii nu vor intra niciodată în posesia dosarelor medicale ale soților Ceaușescu, pentru că n-au existat. Amândoi interzisese categoric consemnarea anamnezelor de către medicii lor curanți.

Luni, 10 iulie 1989, la Cabinetul 2 au fost și Poliana Cristescu, Silviu Curticeanu, Constantin Dăscălescu, Vasile Bărbulescu și Gheorghe Oprea. S-a ținut și o ședință de lucru cu

Nicolae Ceaușescu, la „săliță” (17:32-17:50), pe tema pregătirii Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii. Nu se ntâlniseră degeaba cu Gorbaciov! Cum revenirea la leninism - pe care-o propovăduiau propagandiștii sovietici - însemna o restaurație a „democrației sovietice”, Ceaușescu voia, probabil, să-și impresioneze „rivalul”. Căci consiliile oamenilor muncii din România erau teoretizate în manieră asemănătoare sovietelor leniniste. Prezențe însă, desigur, ca „rod” al creației sale și funcționând pe principii

„centralismului democratic”. Adică, le „propusese” Ceaușescu și-l aprobaseră ceilalți. La județe s-a calculat apoi numărul membrilor din fiecare COM de întreprindere și instituție și componența lor.

Odată încheiate acele operații, fiecare COM a fost aprobat (unanim) în adunarea generală a oamenilor muncii. Se întrunea și „dezbată” apoi după programul „de sus”, „Garantul” acelei originale „democrații” era - cum altfel?! - tot Ceaușescu.

Lavinia BETEA

CALENDAR

10 iulie (Luni)
Soarele a răsărit la 5:41, a apus la 21:01
Luna a răsărit la 13:13
Sărbătoare creștină: Sfinții 45 de Mucenici din Nicopolea Armeniei, Sfinții Mucenici Apolonie, Vianor și Siluan

S-a întâmplat la

10 iulie 1989

● La Rio de Janeiro s-au desfășurat lucrările primei adunări internaționale a partidelor ecologiste, la care participau reprezentanți din 28 de țări. Pe ordinea de zi se aflau inscripții, între altele, problema creării primei internaționale a partidelor ecologiste. Totodată, participanții examinau o declarație de principii în lumina orientărilor politice la care subscriau ecologiștii

Ramona VINTILĂ

Cenzura capilară

(Urmare din pag. 1)

Pentru prima dată regimul de la București fusese pus masiv în media occidentală sub semnul unei brutale derive dictatoriale. Un șoc, desigur, pentru Ceaușescu și ai săi, mai obișnuiți să fie răsfățați de presa din Vest, decât să fie puși în același rând cu țările frățești.

Existaseră, desigur, și până atunci semne și semnale neliniștitoare pentru autorități, majoritatea, dacă nu toate, provocate de atitudini și decizii ce păreau să contrazică flagrant orientarea liberalizantă de după 1964-1965. Așa se întâmplase cu „minirevoluția culturală” din 1971; așa se întâmplase în 1974 cu spectaculoasa ascensiune politică a Elenei Ceaușescu, așa se mai întâmpla când câte un reporter în criză de subiecte exotice ironiza mereu mai multilateral dezvoltatul cult al personalității celui care se proclamase președinte al Republicii, era pentru întâia oară în istoria țării că se înființase această funcție. Cu excepția „minirevoluției culturale” însă, când un membru – supleant – al Comitetului Central, un scriitor foarte cunoscut, Nicolae Breban, dăduse un interviu ziarului francez Le Monde în care criticase dur și deschis noua tendință de la București; atacurile veneau însă din exterior și puteau fi considerate marginale. Disidentul lui Breban fusese treptat și abil mușamalizat. Nu-l urmasese nici un alt scriitor sau intelectual, i se crease chiar, printre colegi, o imagine de tip oarecum suspect, căci nu i se întâmplase nimic spectaculos la revenirea în țară, iar în 1973 i-a și fost publicată o carte, romanul „Îngerul de ghișeu”. Fusese doar exclus discret nu numai din CC, dar și din partid și fusese scos, tot fără tam-tam, de la conducerea României literare, al cărei redactor-sef a fost din iunie 1970 până în august 1971, cea mai bună epocă a revistei din perioada comunistă.

Pe când acum, cu „mişcarea Goma”, existau opoziții în interior, cel mai cunoscut, care dăduse și numele grupării, era un scriitor, mai erau și câțiva literați care aderaseră (I. Negoitescu, I. Vianu), poate că și alții se mai pregăteau, iar totul era foarte vizibil și mediatizat în exterior, unde protestele fuseseră deopotrivă ample și unanime.

Să fi vrut Ceaușescu să facă din anunțul despre viitoarea desființare a Cenzurii un semn discret, dar expresiv de relaxare, după tot ce se petrecuse până atunci în „cazul Goma”? Nu e imposibil. „Cazul” avea de altfel să fie rezolvat în stil românesc. În aceeași vară, scriitorul disident și familia lui aveau să plece din România cu un pașaport turistic, dar fără întoarcere. Cei mai mulți dintre cei care-i semnaseră apelul vor primi și ei pașapoarte, pentru a putea părăsi definitiv România comunistă. Al cărei regim inventase, iată, expulzarea mascată, pe tăcute, fără acte oficiale. Cu totul altfel decât în Uniunea Sovietică, unde agenția oficială Tass anunțase că Soljenitin fusese privat de cetățenia sovietică și expulzat din URSS, iar Literaturaia gazeta

În 1977, cu prilejul Conferinței Naționale, Nicolae Ceaușescu s-a aflat pentru ultima oară printre scriitori FOTO: Arhivele Naționale

publicase scrisori de la foștii lui colegi prin care aceștia îl acuzau pe autorul „Arhipelagului Gulag” că târăse în noroi patria sovietică...

Nimic similar în România. Numele lui Paul Goma nu exista în circuitul public sub nici o formă, românii știau de el și îl puteau auzi din când în când doar de la Europa Liberă.

Modelul era însă tot cel sovietic, doar că fusese îmbunătățit în sensul specificului național românesc și al progresivei demențe ceaușiste. Istoricii de profesie vor reuși, poate, cândva să situeze în timp momentul când aparatcicul obscur și complexat din vremea lui Gheorghiu Dej a început să se metamorfozeze într-un iluminat politic mesianic. Una dintre constantele acestei evoluții, în virtutea căreia în decembrie 1989, în curtea sordidă a unei căzărmi din Târgoviște, Ceaușescu va cânta „ Internaționala” sub gloantele plutonului de execuție, este în mod cert dată de contradicția dintre dorința lui de a se îndepărta cât mai mult de modelul comunist sovietic și neputința de a-l abandona, între altele fiindcă ar fi însemnat, și probabil resimțea asta în mod instinctiv, să înceapă cu sine. Oricum, în tot ce face, Ceaușescu are în cap, conștient sau nu, modelele de la Moscova, nu poate evada din el. Așa a făcut de fapt și în 1971, când peste tot în lagărul socialist, de la Moscova la Budapesta și de la Varșovia la Praga, s-a produs o

severă strângere de șurub ideologic. Numai că la București megalomania l-a împins pe Ceaușescu să facă exact același lucru, dar proiectându-se paranoic într-un fel de nou Lenin. Așa a ajuns să redacteze el însuși niște primitive „măsurii” de propagandist rațional, pe care să le prezinte ca „teze”, „tezele din iunie” (ale lui Lenin fuseseră „din aprilie”), Legenda că ar fi avut ca model China maoistă și Coreea de Nord a fost lansată ori din prostie, ori diversionist, pentru discreditare. De fapt, dincolo de invelișul lor semidict, „tezele” ceaușiste urmau foarte ortodox măsurile luate în URSS după ce lui Soljenitin i se atribuiseră, în octombrie 1970, Premiul Nobel pentru literatură. Chiar și mersul scriitorilor în fabrici și uzine, în colhozuri și sovhozuri, participarea literaturii la îndeplinirea planurilor cincinale etc., puncte forte pentru orientarea literaturii sovietice în perioada brejnevistă, își aveau dublul în „tezele” iluminatului de la București.

În seama aceleiași porniri mesianice, crescute pe bazele unei culturi rudimentare trebuie probabil pusă și ideea desființării Cenzurii ca instituție și transformarea ei într-un sistem bazat pe „capilaritate”, prin implicarea generală (autorii, editori, critici, cititori) în „producerea” operei de artă. Cenzorii deveneau „îndrumători”, coautori, observațiile și recomandările lor vizau perfecționarea, dacă nu chiar

perfectiunea creațiilor spirituale și artistice de toate felurile; ce putea fi rău în asta?!

O viziune utopică, deopotrivă grotescă și infantilă, de a cărei valabilitate și eficiență Ceaușescu era probabil foarte convins. Doar că la 12 ani de la anunțul despre desființarea Cenzurii ca instituție, în iunie 1989, la o sesiune internă de lucru despre Tezele (iarăși „tezele”) pentru Congresul al XIV-lea al PCR, el observa că la capitolul III, pag. 10, „trebuie scos” un cuvânt, cuvântul „deznodământ”. Era un capitol istoric, se subînțelege din stenograma publicată de Jurnalul Național la 9 iunie anul acesta, un capitol despre formarea poporului român. Și Ceaușescu explica binevoitor de ce nu-i place cuvântul „deznodământ” și de ce trebuie el scos: „Când spui deznodământ se înțelege ceva tragic”. Vor fi fost, poate, acolo vreo doi-trei membri ai CPEx care să știe că „deznodământ” înseamnă pur și simplu sfârșit, încheiere, soluție, rezolvare, dezlegare etc. și că putea fi și bun, vesel, fericit etc., nu neapărat „tragic”, dar puteau ei să-l corecteze pe genialul Cărmăci! Nu puteau. Iar deznodământul – istoria are sarcasmul ei – avea să le fie într-adevăr tragic.

Rămăsă la nivelul de utopie propagandistică, nici cenzura capilară nu a funcționat vreodată cu adevărat, așa cum își închipuise probabil Ceaușescu.

Mircea IORGULESCU

Dor de libertate și sălbăticie, cu Anca Florea

„A dumneavoastră Anca Florea”, cunoscută și recunoscută voce de la radio și totodată incisiva realizatoare tv, era în 1989 medic! Spre deosebire de alte personalități care nu vor să mai vorbească despre acea perioadă, Anca s-a întors în timp, de bună voie”.

Chiar dacă a fost șef de promoție pe țară, n-a prins post în București, ci a „prins” doar naveta, două ore dus, două ore întors, pe tren. „’89 – vara a fost parcă mai omenească decât ’86 sau ’87. Făceam naveta zilnic la Găești. Vara mureai de cald, iarna mergeam uneori cu zăpadă pe banchetă. Iarna aveam un halat al soțului (Mihai are 1,82 – eu 1,52). La ce era bun halatul lui? Să-l îmbrac peste paltin în cabină! Era frigul naibii”, își amintește realizatoarea. Se practica pe atunci, se mai obișnuiește și acum, ca oamenii simpli să vină la doctor, drept mulțumire, cu câte-o „atenție” constând în ouă, făină sau câte-o găină... „Mai ales sătenii din Petrești (de unde era coana Leana) veneau la mine... pe jos. Aveau medic în sat, dar le-am căzut cu troncu și se aduceau unii pe alții.

Niște bătrâne mișunăți. «Doctorița noastră», așa îmi ziceau, deși numai a lor nu eram.” În vara cu pricina, Anca și colegii ei jucau bridge până ajungeau la destinație. „Am să numesc doar trei colegi: avocatul Eugen Pleșca – ulterior primar al Sectorului 3, dr Cristian Oană – îl vedeți mai des la tv decât pe mine, și Tino Furtună de la Holograf, clăpăruș. Dar taman ei nu erau bridge-iști. Citeam enorm în cele patru ore din zi și căram sacoe de la Găești, unde erau mai lesne de găsit multe de-ale gurii. Urăsc să car sacoe de-atunci! Și totuși... ce zile bune am avut, așa rele cum erau. Sigur că era umilitoare fiecare coadă de la care luam ce «se băga», sigur că era greu de fugit după trenuri. Sigur că era jalnică fiecare clipă irosită în întineric până când «vena lumina». Totuși, ceva îi răscolește amintirile. „În vara lui ’89 s-a pronunțat și amiabilul nostru divorț și am plecat la 2 Mai cu o amică. Mihai ne-a dat o sticlă de palincă, brânză și ceapă aveam noi, iar în cort era un frig sinistru. Am răs amândouă până când am trezit toată plaja ca să putem bea pălincă

cu ei. Motivul de răș? Simplu. Eram la fel de tembel-curioasă și în miez de noapte am întrebat-o pe Luminița: «Femeie, scoală să-mi explici: De ce e un vapor în capul satului 2 Mai?». Răspuns: «Ca să te bag în mătă, Florea»... Atât! Până aici a fost.” Atunci era 2 Maiul adevărat și era Vama Vamă. De atunci a rămas Anca Florea cu acest dor de libertate și sălbăticie. „Că am fost salvați de Vama Veche între timp”, spune ea, și adaugă: «Aș vrea să spun ceva de rău, dar răul se șterge, se uită, am iertat acei ani, trăindu-i pe aceștia din urmă. Pentru că la noi se stinge adesea lumina la Podul Grant, conducătorii ne disprețuiesc, iar... cine a gândit atunci liber gândește și acum la fel. Sistemul încalecă nu-mai pe cine se lasă încălecat. N-am fost disident. Nici acum nu sunt. Dar nici nu-mi poate manipula nimeni simțirea că, din păcate, timpurile se repetă cumva. Atunci n-aveam viză – acum n-am bani să vad lumea. Ca și atunci, citeșc mult. Dar, pentru că nu mai sunt tânără, nu mai visez.

Cătălina IANCU

I s-a spus „Soljenitinul românilor”

(Urmare din pag. 1)

Aparenta acalmie a relației Goma-autorități a fost tulburată din nou, iremediabil, de interzicerea dreptului la semnătură (1970). În aceeași perioadă, se lansa în Occident, la târgul de carte de la Frankfurt, romanul „Ostinato”. Presa străină scria atunci despre „Soljenitin al românilor”. Și-a cunoscut editorii de peste hotare doi ani mai târziu, când, la propunerea „suspectă” a autorităților

române, a primit pașaport. Timp de un an a vizitat Austria, RFG, Franța. În 1976, prestigioasa editură franceză Gallimard a publicat romanul „Gherla”, la care scriitorul lucrase intens în ultimii ani. Întors în țară, s-a implicat în mișcarea pentru apărarea drepturilor omului. Printre altele, a aderat la principiile Cartei 77, semnând o scrisoare către disidentul ceh Kohout. De „ziua păcălelii” a fost arestat, iar familia sa mutată în cartierul Vitan.

A fost eliberat după o lună, în urma protestelor presei occidentale. Devenit incomod în România, a primit a doua viză turistică pentru a călători în Occident. Se spera că disidentul nu va mai reveni. La 20 noiembrie 1977, Paul Goma, soția Ana Maria (fiica fostului ilegalist Petre Năvodaru) și fiul lor Filip Ieronim au părăsit România. S-au stabilit la Paris, unde domiciliază și în prezent.

Florin MIHAI

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Se dezbătuseră și orientările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la continua dezvoltare și îmbunătățire a activității de educație fizică și sport și programul de perfecționare și dezvoltare a educației fizice, a sportului de masă și de performanță în perioada 1989-1995.

Proiecte de „Ștefan Gheorghiu”

Despre momentul încheierii cursurilor la Academia de Studii Social-Politice de pe lângă CC al PCR – ce pregătea „cadrele în problemele conducerii social-politice” – Știința relatează că s-a făcut printr-o adunare festivă. Absolvenții promoției 1989 și-au declarat și cu această ocazie proiectele legate de apropiata alegere a secretarului general al PCR: „Alături de întregul partid, de întregul popor, avem convingerea noastră că realegerea dumneavoastră, mult stimată tovarășe Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii noastre, în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român, asigură mersul ferm înainte al societății socialiste românești și oferă garanția continuării procesului revoluționar de înfăptuire a marilor obiective pe care le va adopta Congresul al XIV-lea al partidului”.

Veșnică prietenie

Mongolia aniversa 68 de ani de la victoria Revoluției populare. S-a sărbătorit și la București, printr-o „manifestare culturală” organizată de Institutul Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea și Asociația de prietenie româno-mongolă. Au fost prezentate impresii de călătorie și un film documentar mongol. Nicolae Ceaușescu a trimis o telegramă către Jambin Batmunh, președintele Mongoliei, asigurându-l de veșnică prietenie: „Poporul român se bucură sincer de marile realizări obținute de oamenii muncii mongoli în construirea noii societăți, în înfăptuirea hotărârilor Congresului al XIX-lea al Partidului Popular Revoluționar Mongol, la ridicarea necontenită a nivelului de trai material și spiritual”.

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Cum am ajuns secretară de partid”

(Urmare din pag. 1)

Acasă aveai timp liber; viața nu se derula atât de trepidant ca acum. Iar eu imi petreceam timpul liber citind «Torente» de Marie-Anne Desmarest, «Forsythe Saga» de Galsworthy, «Kristin Lavransdatter» de Sigrid Undset, o autoare care a luat Premiul Nobel pentru literatură, Vlad Mușatescu, Rodica Ojog Brașoveanu, Agatha Christie, Rebreaun, Cronin, Maurice Druon, Mauriac. Mai erau la modă și romane ca «Spitalul Municipal», «Sorel și fiul», «Obstacole», «Vin ploile» și «Cartea de la San Michele» a lui Axel Munthe. Făceam sandvișuri cu ce se găsea pe vremea aia, mâncam și citeam.

Printre toate aceste activități, periodic și sistematic apăreau ședințele de partid, pentru că partidul supraveghea și superviza tot. Ședințele de partid erau de două feluri: ordinare, unde se discutau diverse, și extraordinare – unde se făceau alegeri. La una dintre ședințele ordinare, eu, care mă așezasem la mijlocul rândului, ca să nu fiu chiar în spațe, între cei care vorbeau între ei, nu erau atenți și erau vizăți de ofeni, m-am apucat să citesc Cornel Udrea, un umorist care a scris «Obiceiuri de nuntă la cangurii șchiopi» și «Duminica la iarbă verde». Udrea are un umor așa de spumos, iar eu imi tot imaginam ce citeam și mă pufnea râsul. Au început să imi curgă lacrimile, am mușcat din batistă, până când un coleg de lângă mine mi-a smuls cartea din mi-a spus: «Potolește-te, că ăștia nu te dau afară doar din sală, te dau din partid!». Și soțul meu, ofiter, imi tot repeta acasă: «Potolește-te cu bancurile, că am să vin acasă într-o zi și n-am să te mai găsesc!».

În instituția unde lucram erau două tabere de doctori, biologi și chimiști: una era cu directorul, alta cu directorul adjunct. Tăbărele astea se luptau pentru putere, iar unelele prin care se dădea lupta eram noi, cei mici. Neutru nu puteai să fii, adevărat la o tabără și spionai. Se ducea vorba de colo-colo, ne urmăream reciproc. Pentru mine era o distracție, o pată de culoare pe toată stereotipia; adică te făcea să te simți mai viu. Fiecare dintre aceste tabere avea șefia, supremația, și acum mă întreb de ce oare, că la salariu nu erau diferențele de acum. Cred că era totul de amorul artei. Susținerea venea de la partid. Într-o zi ne-am adunat «membri și membrane», cum ne ziceam între noi, la o ședință pentru alegerea secretarului de partid. Am fost aleasă în BOB, adică biroul organizației de bază. Acolo erau nouă persoane care aveau rolul să-l sprijine pe secretar. Apoi s-a trecut la alegerea secretarului. Toată lumea aștepta cu sufletul la gură să vadă din ce tabără va fi acesta. Tovarășul Ștefănescu dădea de obicei sugestia, iar cățelușii dădeau din coadă și aprobau. Ștefănescu auzise și el de disensiunile dintre noi și de data aceea a impus el secretarul, ca să se fermească povestea. Spre stupefacția tuturor, mi-am auzit numele și nici eu nu am știut bine ce m-a lovit. M-am vâitat unui coleg, m-a pufnit plânsul, am spus «nu» și am putut. Dar colegul mi-a spus: «Nu știți că, dacă nu sunteți cu ei, sunteți împotriva lor? Lăsați, că veți fi ajutați!». Când am ajuns acasă pluteam pe nori de mândrie, că am ajuns secretară de partid fără să fac nici cel mai mic efort! (a consemnat Irina MUNTEANU)

CURSUL DE JURNALISTICĂ (2)

Reguli privind scrisul corect și expresiv: Este ușor să scrii...

Fragmentul este tradus din „Savori improvizabili. La parole, l'Action, l'Ecrit” de Georges Grzybowski, Paris, Retz, p. 127-169 (an de apariție a cărții nementionat).

Dramatizarea evenimentului. A evoca înseamnă a face să vezi. Deci, stilul relatării trebuie să fie plin de imagini. De asemenea, trebuie să fie viu, adică trebuie dramatizat. Destinatarul trebuie să aibă sentimentul că a fost acolo, că a participat. Acțiunea se exprimă prin verbe. Dăm mai jos două exemple din doi autori mari, în care verbele dau un tonus vital de neînlocuibil.

1. Scrisoarea Doamnei de Sevignee către Doamna de Grigan Rochers, duminică 18 sept. 1686: „Fata mea, am primit în sfârșit scrisoarea din întâi septembrie; ea ajunsesse la Rennes; este o călătorie pe care o fac scrisorile noastre câteodată: pui într-un sac ceea ce ar fi trebuit să fie în altul, nu știi de care să te legi; dar iată-o, aș fi foarteispărată să o pierd; ea face legătura unei conversații care mă pune la curent cu tot ceea ce se întâmplă”.

2. Moartea lupului: „Pelabe-ninse lupul se-așază și cârlige, / Crispatelul lui ghearejos, în nisip, le-nfige, / Pierdut se socotește-ncolțit cum nu gândise / Retragerea-i tăiată, potecile închise; / Atunci e prima... / El tot ne mai privește și somnul morții-l fură / Lingându-și negrul sânge ce-i înflorea pe gură / Și, fără să încerce deloc a ști cum pier, / El ochii mari și-nchide și moare în tăcere”.

Alfred de Vigny

În primul exemplu, Doamna de Sevignee „confirmă primirea unei scrisori la fel ca și comentează

întârzierea în stil metaforic, spontan, ca întotdeauna. Ea interpretează evenimentul, iar povestirea sa este foarte evocatoare. Al doilea exemplu este o poveste de vânătoare prin care Vigny ne face literalmente să asistăm la moartea lupului. Este ca un film ale căru imagini se derulează în față noastră. De remarcat abundenta și valoarea descriptivă a verbelor subliniate de noi atât în primul, cât și în al doilea exemplu.

Impresia generală de adevăr este atât de frapantă încât participăm la această dramă prin care, în plan simbolic, poetul ne oferă o lecție de filosofie.

Simplificarea necesară. Spre deosebire de procesul-verbal, relatarea trebuie să simplifice, cu atât mai mult în relatarea improvizată. Aceasta este ca un crochii, aproape ca o caricatură, și nu e pictură executată încet și conștient. Un bun exemplu de relatare improvizată este cea militară. Redactată în plină acțiune, trebuie să permită destinatarului să înțeleagă în linii mari o situație pentru a lua o hotărâre.

Relatarea se bazează adesea pe mărturie. Este nevoie de o privire de ansamblu pentru a le verifica, a le corobora și interpreta. De asemenea, este nevoie de obiectivitate, fără de care nu există fidelitate. Dar aceasta nu trebuie să înăbușe opinia personală. Între sinpla constatare ternă și fără vlagă și luarea de poziție pătimasă, fără control există atitudinea obiectivă. Numai în acest mod se poate forma o opinie personală, fără a trăda faptele, numai astfel ești capabil să improvizezi o bună relatare.

Adeseori aici își spune cuvântul talentul de ziarist. De multe ori în afaceri li se cere tinerelor cadre, inginerilor, inspectorilor să imbine relatarea exactă a faptelor cu interpretarea inteligentă a acestora.

Neutralitatea strictă nu este de dorit în viața profesională, exceptând procesele-verbale ale grefierilor. Există însă greșelii care știu să acorde un loc important interpretării prin alegerea cuvintelor folosite. Comparăți sensul și importanța a trei verbe care pot fi alese de redactor (grefier) în fraza următoare:

„Martorul... declară că așa felă la ora aceea acolo...”... recunoaște... mărturisește... Fiecare din aceste trei cuvinte are un sens care va produce un efect variabil asupra cititorului.

Câteva măsuri de precauție. Dacă vreți ca trebuie să luați măsuri necesare. Concizia este cea mai bună, mai ales dacă relatarea este improvizată. Ea va permite o formă, dacă nu familiară, cel puțin simplificată. Se va putea trece în anexă tot ce ar îngreuna și complica lectura: citate, hărți, grafice, tabele și statistici. Este suficient să se facă trimiteri corecte la acestea.

Când îndrăznești să emiți o judecată personală, este bine „să ai acoperire”. De aceea, trebuie păstrate copii ale relatării și „arhivate” cu grijă toate elementele de bază stilizate în improvizarea povestirii.

Fragment din „Tehnica scrisului”, Caiet Documentar editat de Catedra de teorie și practică a Academiei de Studii Social-Politice, pp. 6-8

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Venit acasă în pauza de masă, adorm pe canapea fără poftă de mâncare. Ce zi de caniculă scăpată din iad a fost ieri... Trezit, descopăr consternat o... magistrală de furnici, pe diagonală covorului, în sufragier! Furnici în formații perfecte: unele merg înainte, altele înapoi, în aceeași coloană, unde se ciocnesc unele de altele, până într-atâtă își respectă traseul, am senzația că mai visez încă! Refac tot traseul lor, pus în genunchi, până descopăr speriat că vin dinspre balcon și se urcă pe bibliotecă, escaladând teancul de „cărți ale rușinii, prosternate oficial” și gustau din dulciurile uitate acolo! La naiba: arunc dulciurile păstrate pentru Laurențiu, topite de căldură, șterg cu cârpă udă locul.

Din Știința de astăzi rețin că: „În legătură cu intensificarea activității solare și efectele acesteia asupra Terrei, circula în ultimul timp o serie de informații care se pretind exacte, competente, dar de fapt sunt lipsite de suportul științific necesar, dând expresie inclusiv goanei după senzațional”. Interesant: o fi refuzând să se mai ducă lumea la mare? Că N. Ceaușescu și Elena lui nu se vor duce sigur la mare anul ăsta... În orice caz, ziarul CC al PCR atrage atenția că factorul de risc este real la persoanele cu afecțiuni cardiovasculare (având loc micșorări ale numărului de leucocite în sângele periferic) sau pulmonare, fiind atinsă și starea sistemului nervos... Se vorbește insistent totodată de cancerul pielii și de faptul că actualul ciclu de erupție solară (1 ani, în medie) va avea vârf în perioada septembrie 1989-februarie 1990.

Liviu Ioan Stoiciu, Jurnal stoic din anul Revoluției, urmat de Contrajurnal, Pitești, Paralela 45, 2002, p. 52-53

CEAUȘESCU ÎI SFIDA PE SOVIETICI CU AVIOANELE SALE AMERICANE

La 24 mai 1989, generalul-colonel Vasile Milea i-a trimis lui Nicolae Ceaușescu un raport referitor la „executarea reparației medii – controlul D/2 – prevăzută în normele tehnice de exploatare la avionul Boeing 707 YR-ABB din înzestrarea Flotilei 50 Aviație Transport”. Cu acel prilej, ministrul Apărării Naționale a propus „trimiterea în RF Germania a avionului și a unui număr de 14 specialiști strict necesari transportului, participării la reparații și recepția aeronavei, în perioada 18 iunie – 8 iulie 1989”.

De asemenea, generalul Vasile Milea a solicitat aprobarea lui Nicolae Ceaușescu pentru ca generalul-maior Rus Iosif, comandantul Aviației Militare, să se deplaseze în Republica Federală Germania, în perioada 2-8 iulie 1989, pentru a conduce activitățile de recepție a avionului menționat, după efectuarea reparațiilor planificate.

În scopul asigurării deplasărilor oficiale în străinătate ale lui Nicolae Ceaușescu, ministrul Apărării Naționale a propus utilizarea unui alt avion Boeing-707 3K1 C (înmatriculat YR-ABD). Acesta era amenajat special pentru șeful statului român și a efectuat, la 19 martie 1979, primul său zbor. La sfârșitul aceleiași luni, avionul respectiv a fost livrat Flotilei 50 Aviație Transport, fiind păstrat ca rezervă a aparatului principal de transport a președintelui României. La 27 februarie 1990, avionul american livrat în anul 1979 a fost preluat de compania „Tarom”. După câteva luni, acesta a revenit la „Romavia” și la 10 ianuarie 1991 a suferit un accident în timpul unui zbor de antrenament. Piloții români au evaluat greșit condițiile de aterizare de pe Aeroportul Otopeni și au lovit pista cu motoarele nr 1 și 2, apoi au deteriorat aripa avionului și s-a declanșat un incendiu la bord. Aparatul a revenit în cele din urmă la sol, fără probleme, și a fost reparat.

Inițial, la începutul anilor '70, Nicolae Ceaușescu a analizat posibilitatea achiziționării unor aparate de transport lung-curier pentru Compania TAROM. Discuțiile pe marginea raportului întocmit de specialiștii români au avut loc la 29 martie 1971, în cadrul unei ședințe a Comitetului Executiv al CC al PCR. Cu acel prilej, s-a aprobat „începerea tratativelor pentru achiziționarea din URSS a

Abia coborât din avionul prezidențial, Nicolae Ceaușescu primește onorurile din partea gărzii indiene

FOTO: Arhivele Naționale

3 avioane de lung curier Il-62, pe baza propunerilor din nota comună, cu indicația de a se continua tratativele cu firmele Boeing și McDonnell Douglas din SUA, în vederea contractării unor avioane – Boeing 707-320 C, Boeing 707-320 B sau McDonnell Douglas DC-8-63 –, dacă se obțin condiții de plată avantajoase”.

Nicolae Ceaușescu a susținut fără echivoc ideea achiziționării celor trei avioane Il-62, deși serviciile de întreținere pentru aparatele americane erau mult mai răspândite decât cele pentru avioanele sovietice. Acest lucru a fost recunoscut atât de liderul PCR, cât și de Emil Bodnăraș, care mult timp a fost considerat „omul sovieticilor”. Totodată, Nicolae Ceaușescu a declarat: „Dacă

vom reuși să tratăm cu americanii și dacă o să găsim soluții avantajoase, să luăm și 2-3 din acelea, pentru că în exploatare merg două tipuri de avioane; așa este în toată lumea”.

După un an și jumătate de la adoptarea hotărârii respective, sovieticii au anunțat că încetau fabricația aparatului Il-62 pentru a oferi spre vânzare o variantă îmbunătățită a acestuia (Il-62 M). Această schimbare a determinat autoritățile române să ia în considerare varianta anulării contractului încheiat cu uzina din URSS. O hotărâre în acest sens a fost aprobată de membrii Prezidiului Permanent al CC al PCR în ședința din 9 octombrie 1972. Concomitent, s-a decis rechemarea în țară a echipajelor României care

învătau în URSS despre modul cum se pilota aparatul Il-62 și s-a hotărât achiziționarea din SUA a trei avioane Boeing 707-320 C.

După noi discuții, purtate la sfârșitul anului 1972 și începutul anului 1973 cu reprezentanții uzinei sovietice de avioane, precum și cu cei ai firmei americane, autoritățile române au acceptat să primească cele trei aparate Il-62 comandate în primăvara anului 1971. Concomitent, a fost încheiat un contract pentru cumpărarea a trei Boeing-uri 707 pentru Compania TAROM.

Primele două Il-uri 62 au fost livrate în anul 1973 (YR-IRA și YR-IRB), iar cel de-al treilea în aprilie 1975 (YR-IRC). Totodată, au fost întreprinse demersuri în Statele Unite ale

Americii pentru livrarea în cursul anului 1974 a unui aparat Boeing 707-321 C (înmatriculat YR-ABB), amenajat special pentru șeful statului român. Avionul respectiv este utilizat și în prezent pentru scopul în care a fost achiziționat, fiind unul dintre aparatele Companiei ROMAVIA.

În plan propagandistic, decizia de a achiziționa și folosi un avion american pentru deplasările președintelui României a reprezentat o sifidare la adresa Uniunii Sovietice, în condițiile în care toți ceilalți șefi de state din cadrul Organizației Tratatului de la Varșovia utilizau doar avioane construite în URSS în cursul vizitelor pe care le efectuau în străinătate.

Dr Petre OPRÎȘ

ARTICOLUL ZILEI

0 școală a muncii

Leordeni – comună care trăiește din plin febra modernizării. Leordeni – localitate argeșeană așezată la granița dintre două forme de relief. Străbătând șoseaua veche dinspre București spre reședința județului pe cei câțiva kilometri cât se întinde comuna, pe partea dreaptă poți vedea pantele domoale ale dealurilor leordene, când în stânga se-ntinde șesul din largă lungă a Argeșului.

Cele 14 sate care o compun sunt risipite printre colnice leneșe iar cei peste 5.500 de locuitori ai așezării hârnicesc pentru înfăptuirea rapidă, calitativ superioară, a sarcinilor ce revin leordenilor în cadrul noii revoluții agrare.

Între punctele obligatorii de trecere – primul așezării, tănărul Dumitru Păuna, le spune „motive de mândrie” ori capete de listă în clasașmentul calității – se situează și IAS-ul. Puternic angrenaj economic – ale cărui elemente vitale sunt fermele, precum cele din Ciupa, Rătești și Sudani –, această unitate agricolă condusă de inginerul Gheorghe Stroe, considerat pe drept cuvânt un om priceput și energic, deține în cadrul numeroaselor întreprinderi inițiate pe județ multe locuri frumose. Zestrea întreprinderii Agricole de Stat cuprinde 2.000 ha de teren arabil, 3.000 ha de viță-de-vie, 2.000 ha cu livezi și, în sectorul animal, 3.300 de capete de taurine.

Dar spectaculoase sunt roadele muncii, inginerul Ion Murărescu, șeful fermei Ciupa, mândrindu-se cu vacile de lapte, cu adevărat recordiste: 40-45 de litri pe cap de animal furajat.

Tinerii mulgători, soții Eugenia și Petre Chiriță, ne-o dovedesc. De altfel, pe tot IAS-ul, producția medie de lapte depășește 20 de litri pe cap de vacă. În ceea ce privește producția pomi-

colă, leordenii sunt singurii din județ care exportă cireșe. Producții mari au obținut constant și la mere. „Avem în primul rând oameni care știu școala muncii și mai ales știu să facă agricultura”, ne spune directorul IAS-ului între două convorbiri telefonice sau radiofonice. „Dacă n-ar fi oameni ca inginerul Ion Iftimie, ca Ion și Elena Chiroiu, Angelica și Aurelian Gheorghe, ca Ion Vasile și câți alții, care nu știu să măsoare timpul decât în sălă lumină, nu am fi ajuns la aceste rezultate”, ne spune directorul.

Secretarul comitetului comunal de partid îl evocă din nou pe Stroe, omul care e ca argintul viu: împarte sarcini, primește rapoarte, ia hotărâri, revine la sediu, pleacă iarăși, calcă fermele, controlează, îndrumă, dojenește, explică, pune mâna, dă exemplu, recompensează, ține minte tot, exploatează secunde.

Privind lanurile de grâu și orz, de porumb și legume, de pomi roditori și viță-de-vie, de cartoși și sfecă de zahăr, animale și păsări din fermele bine rânduite, îi poți asemui pe oamenii aflați la bătaia recoltelor cu niște gospodari care-și cântăresc clipă de clipă timpul. De fapt, viața la țară este o continuă înșiruire de campanii pe anotimpuri, pe urgențe agricole, pe comandamente majore ale noii revoluții agrare, pe cote tot mai înalte de atins pe care inginerul Stroe, tot personalul IAS-ului pe care-l conduce și le-au propus și s-au angajat să le transforme în faște în întâmpinarea celor două mărețe evenimente din viața patriei: jubileul sărbătoririi naționale din august și al XIV-lea forum al comuniștilor români din toamna acestui an.

Nicolae Rotaru
România liberă, nr. 13.894/1989

SĂ RĂDEM CU EI!

Auzindu-l pe badea Ion cântând, o femeie în vârstă se apropie de gardul casei acestuia și începe să plângă.

– De ce plângi, mătușă? – o întreabă gospodarul.

– D-apoi cum să nu plâng? Am avut cândva un măgar, pe care mi l-au furat. Auzindu-te pe dumneata cântând, mi-am adus aminte și m-au podidit lacrimile.

Cuvânt nou, nr. 5.469/1989

...

– Nu vă supărați, unde mergeți?
– La Iași.
– Eu la București.

– Interesant!
– Ce vi se pare interesant?
– Faptul că ne aflăm în același tren.

...

Proces de divorț. Judecătorul întreabă:

– Ați depus plângere că nu mai puteți suporta neamurile soției?...

– Da.

– Și din câți membri se compune neamul ei?

– Doisprezece copii.

– Cine-i tatăl lor?

– Eu...

Cuvânt nou, nr. 5.466/1989

„Disidența din România locuiește la Paris și se numește Paul Goma”

(Urmare din pag. 1)

Ceaușescu și arhitecții politicii interne și externe românești și-au dat seama că este imperios necesară atât o schimbare de vocabular, trecerea de la stalinism la un pseudo-reformism și vinderea cu ajutorul acestui lucru a autonomiei sau așa-zisei independențe române în Occident. Și au reușit-o cu un foarte mare succes până târziu, până, cu câțiva ani înainte de prăbușirea regimului. În ultimii ani, e adevărat, din ce în ce mai greu. În această situație, regimul comunist român se deosebește de toate celelalte regimuri „surori”. În sensul că, dacă, în Ungaria, regimul semnaliza stânga și cotea la dreapta, în România, regimul Ceaușescu semnaliza în exterior dreapta și cotea în interior la stânga. Iar când și în interior se semnaliza stânga, o cotea spre Scornicești. Asta e ceea ce caracterizează regimul românesc. În plus, faptul că, încă din timpul lui Dej, regimul își dă seama că se va putea menține la putere numai dacă își va găsi o altă formulă de legitimare, iar această formulă de legitimare și-o găsește în propriul său insucces de a schimba cultura politică naționalistă. Prin faptul că anii dintre '48 și '60 au fost ani în care, cu toată teroarea, cu toate mijloacele pe care le cunoaștem, comuniștii nu au reușit să schimbe cultura politică românească, nu au reușit să creeze „omul nou”, iar după 1965 ei vor dori să croiască „omul nou” pe modelul omului vechi, dar îmbrăcat în culori roșii!”

Frontul Salvării Naționale, anunțat în vara lui '89

Când ați auzit prima dată la Radio Europa Liberă de Frontul Salvării Naționale? – l-am întrebat pe Michael Shafir. „Iată cum se scrie istoria, mi-a răspuns. Cu circa opt luni înainte Revoluție. Poate greșesc, poate am fost nouă, poate am fost șapte. O doamnă care lucra la mine, la serviciul de documentare (...) a venit aducând din Elveția, de la cine nu știu, acest apel care anunța formarea Frontului Salvării Naționale. Politica Europei Libere era cea de a verifica orice sursă de informație de două ori și – chiar cu prețul de a pierde informația – de a nu transmite lucruri care s-au dovedit de multe ori a fi invenția lui Stănică Popică. Dar totul fierbea în jur. Numai noi rămăseserăm ultimii. Drept care, atât cercetarea, cât și departamentul ne-am sfătuit: să transmitem sau să nu transmitem? Părerea lui Vlad Socor și a mea a fost împotriva. Nu eram siguri

că nu era o provocare. Era scris într-un limbaj foarte desuet, ceea ce ne-a ridicat suspiciunea, ulterior dovedită nelalocul ei, că ar fi vorba despre cine știe ce nefericit om în vârstă care, din motivele lui, încearcă... sau o provocare a Securității. Până la urmă însă – și asta s-a întâmplat de foarte puține ori în trecut – prietenul meu Nestor Rateș a decis să dea apelul pe post. Bineînțeles, întotdeauna asemenea lucruri se fac cu aprobarea conducerii americane. Și s-a dat. Vă amintiți când are loc prima întâlnire la CC a ceea ce avea să devină Frontul Salvării Naționale? Nu era încă. În secvența filmată pe care ați văzut-o cu toții, generalul Militaru, la propunerea să se numească Frontul Salvării Naționale, se împotrivesc și spune: «Da! frontul există deja de șase luni». Toată lumea interpretează această chestie ca și cum Militaru ar fi fost în această ciorbă și știa foarte bine că, uite, frontul există, or, nici vorbă de așa ceva. Omul, ca tot românul, ascultase Europa Liberă. Acest apel nu avea nimic de-a face cu FSN-ul creat mai târziu.”

Cine-l trimisese la Europa Liberă? „Un profesor de la Universitatea din București. N-a intrat în politică. Iată cum este făcută istoria. Și după aceea avem tot felul de nebuni sau exaltați care „dovedesc” că «uite,ăștia erau organizați». Ei bine, erau sau nu? Sigur că exista acest grup pe care-l știm astăzi. Cât de organizat... pun la îndoială. Ei folosește, după părerea mea, vidul de putere, și – de fapt, fără ca Stănculescu să le fi dat puterea, nu ar fi avut-o – nu știu cine ar fi avut-o. Dar ședința are loc în paralel cu alte ședințe în care Verdet făcea guvern, deci lucrurile nu erau decise. Mai mult, cu aceeași ocazie, îl auzi pe Iliescu spunând să ia cineva contact cu ambasada sovietică și să le explice cine suntem. Păi, dacă sovieticii au organizat totul de ce trebuie să li se explice ceva?!”

Programul lui „Mircea, fă-te că lucrezi!”

„În ceea ce privește disidența din România, înainte de '89, afirmă Michael Shafir, nu pot decât să mă autotitez în cartea pe care am scos-o, în care scriam: «Disidența din România locuiește la Paris și se numește Paul Goma». Punct. Pentru că până la Goma nu putem vorbi deloc de disidență. Încă o dată, ceea ce nu înseamnă că iubim partidul. Disidența este curajul de a acționa în cadrul partidului. Goma era membru de partid. N-a continuat să fie disident nu din cauza sa, ci din cauza tămpeniei partidului, și-a devenit opozant.

Au mai existat în acești ani câteva figuri de intelectuali. Ne amintim de Dorin Tudoran, ne amintim chiar de fostul stalinist Dan Deșliu. Adică acte publice.”

Acte publice singulare, observ, deoarece nici unul n-avea un proiect. „Nimeni, aprobă interlocutorul. Singurul care a avut un proiect a fost Goma. Un așa-zis proiect, dar totuși un proiect, un program. Nu a fost absolut nimic organizat, iar când s-a împins către ceva organizat, timid organizat, vorbesc în rândul intelectualității acum, în ajun, întotdeauna s-a găsit cineva care în ultimul minut să se retragă sau chiar să informeze. În acest vid de putere cad timizii disidenți... mă corectez... Avem acte singulare de opoziție. Precum cel al deosebit de curajoasei Doina Cornea, dar ea nu poate constitui o alternativă în '89. Nici nu voia să fie o alternativă. Nu urmărea acest lucru. Se îngrozește numai la gândul că ar putea deveni... Or, în această situație se naște acum dorința de a răscumpăra păcatele trecutului, devenind ultraactiv post-factum. Dar în același timp continuă conștiința pătată și nu există nici o dovadă mai clară decât prima ședință a Uniunii Scriitorilor, în care sunt reprimiți în Uniune o mulțime de oameni care din motive mai mult sau mai puțin obscure fuseseră excluși sau în ultimul timp fuseseră marginalizați. Dar unul singur nu este invitat să devină membru: Paul Goma. Aș vrea ca asta să rămână, pentru că se știe că am ajuns la conflicte cu Goma, care au ajuns la un proces terminat nu în favoarea lui, dar nimic nu-l poate lua lui Paul Goma curajul de a fi înfruntat nu regimul, cât pe propriii săi colegi în singurătatea lui ca disident și apoi ca opozant. Că poți deveni apoi fanatic în această situație... eu nu sunt psihiatru.”

În concluzie, a fost sau n-a fost disidență în România? „Nu putem vorbi despre nici un fel de disidență în partid, dar putem vorbi despre o poziție atitudinală în parte a intelectualității; dar marea masă se revoltă de fapt contra a ceea ce putem numi lezarea contractului cu societatea de către Ceaușescu. Acolo, asta este revolta. Că ea devine foarte repede și o revoltă împotriva sistemului e adevărat, dar nu există nimeni care să vină cu un program. Programul este redactat, știți cum. „Mircea, fă-te că lucrezi!” Dar programul Frontului este așa făcut de Mazilu și corectat de Iliescu în minutul 93. Deci nu pe asta a fost... nu a existat o viziune a ceea ce va urma. Asta spre deosebire de toate celelalte țări, unde a existat...”

(a consemnat Lavinia BETEA)

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri, numai cu **JURNALUL NAȚIONAL** *CEL MAI CITIT ZIAR DE CALITATE*

www.jurnalul.ro

10⁹ LEI

Cărțile se distribuie la chioscuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

TREI FOTBALISTI DE LA RAPID AU CERUT AZIL POLITIC ÎN SUEEDIA!

În vara anului 1989, Rapid era prima formație care reprezenta România în „Cupa Internațională Intertoto”. Repartizați în Grupa a 10-a, giuleștenii au avut ca adversare pe Spartak Varna, din Bulgaria, pe Wismut Aue, din RD Germană, și pe Örgryte Göteborg, din Suedia. După ce a câștigat totul pe teren propriu, dar au și pierdut în deplasare, cu Spartak Varna, rapidiștii urmau să se deplaseze la Göteborg, unde au cedat cu 0-2. La finalul meciului însă, trei jucători din lot, titulari în acea partidă, Ilie Lucian, Gabriel Ciolpnea și Alexandru Aprodu, au dispărut de la hotel, ulterior cerând azil politic în Suedia. Securității care însoțeau echipa alb-vișinie nu au „mîrosit” nimic, iar la întoarcerea în țară, vina a căzut pe antrenorul Ilie Greavu și pe căpitanul Ion Goanță. Ultimul a pierdut și convocarea la echipa națională pentru acest episod.

„Am debutat în echipa reprezentativă în 1987, în meciurile cu Israel și Polonia. A fost o victorie și un meci egal. La următoarea convocare, imediat după meciul cu Örgryte, m-am prezentat la reünire, dar, fără nici o explicație, antrenorii Emeric Jenei și Cornel Drăgușin m-au trimis acasă. Păcat, a fost o vară frumoasă pentru Rapid în 1989, deși retrogradasem în Divizia B. Mi-am dat seama ulterior că totul a plecat după ce Ilie Lucian, Ciolpnea și Aprodu nu s-au mai întors în țară. Pentru sistemul comunist a fost o mare

Goanță (stânga) a pierdut echipa națională din cauza fugii celor trei coechipieri

FOTO: Revista Sport

lovitură, mai ales că Rapid era o echipă greu de ținut sub control”, a spus ulterior fostul mijlocas al Rapidului. Acesta a mai adăugat: „La ultimul meci din deplasare, cu Wismut Aue, din lipsă de efectiv, în teren a intrat și antrenorul Gigi Mulțescu. Nici acum nu pot să-mi

dau seama de ce am fost pedepsit doar eu. Într-adevăr, eram căpitanul echipei, dar eu nu am știut nici o clipă de intențiile celor trei coechipieri”. Omul care a intermediat fuga celor trei a fost Adrian Opreașan, fost jucător la Sportul Studențesc și rămas în Suedia în urmă cu mai

mulți ani. Cel poreclit „Balaurlu” i-a așteptat în spatele hotelului cu o mașină Mercedes pe Ciolpnea, Ilie Lucian și Aprodu, ulterior găsin-du-le și echipa. După Revoluție, doar Ciolpnea s-a mai întors în țară, însă, după ce a mai evoluat la echipe din categorii inferioare, s-a retras

și a ajuns bodyguard. Aprodu și-a continuat activitatea și s-a stabilit în Suedia, după ce s-a căsătorit. Ilie Lucian rămas doi ani în campionatul scandinav, apoi a evoluat și pentru echipa olandeză Groeninger. Un alt component al lotului rapidist în campania din Cupa Intertoto, Florin Constantinovici, susține că a fost „în plan” de a rămâne în Suedia. A fost contactat, dar s-a temut să facă pasul.

„Am simțit că se coace ceva, cum se spune. Toți ne umplusem bagajele, numai Ciolpnea, Lucian Ilie și Aprodu nu și-au luat nimic. Urma să stăm trei zile în Republica Democrată Germană, până la meciul cu Wismut Aue. Eu eram coleg de cameră cu Ilie Lucian și m-am mirat când l-am văzut atât de tăcut, mai ales că era un băiat de viață, glumeț tot timpul. Mi-a spus seara, după meci, că vor să se predea poliției și să ceară azil politic. Mi-a propus să rămân și eu, dar în acel moment mi-a fost teamă, m-am albit la față. Logic că mă tenta, însă aș fi avut mari probleme, fratele meu lucra în Comitetul Central al Partidului Comunist Român atunci, era foarte grav pentru familia mea dacă aș fi acceptat. I-am privit cum au ieșit din hotel, îi aștepta Adrian Opreașan, un fost jucător al Sportului Studențesc, fugit de mai mulți ani în Suedia. Din acel moment, nu i-am mai văzut”, a rememorat Constantinovici.

Daniel STAN

DIN PRESA EXILULUI

Festivalul tineretului comunist își exprimă solidaritatea cu studenții chinezi

(Urmare din pag. 1)

Polonia a anunțat că alegerea președintelui Republicii se amână până după încheierea vizitei președintelui Statelor Unite, invitat de generalul Jaruzelski, vizită ce urmează să se desfășoare peste două săptămâni. De la Varșovia, George Bush se va deplasa în Ungaria, unde, în cadrul discuțiilor politice cu gazdele sale, va fi abordată și problema relațiilor cu Israelul.

Se dovedește încă o dată că Nicolae Ceaușescu trăiește izolat, într-o lume aparte. Ungaria, vecina lui directă, va organiza

în curând alegeri bazate pe sistemul politic pluralist, menite să emane un guvern cu adevărat democratic. Polonia a recunoscut sindicatul liber Solidaritatea și se cunosc rezultatele alegerilor desfășurate acolo recent. Însăși Uniunea Sovietică... Doar România pe a ei.

Recent, în cadrul unei ședințe a comitetului central al Partidului comunist român, Ceaușescu a declarat textual: „Suntem uimiți și îngrijorați de tendințele care slăbesc rolul conducător al partidelor comuniste în câteva țări surori, de acele elemente care duc la revenirea la regimuri cu mai multe partide. Ideea este foarte periculoasă. Poate pricinui pagube grave socialismului”.

De fapt, conducătorul dictatorial al României trage pur și simplu spuză pe turta lui, căci afirmând că „Partidul nu poate renunța la sarcina de forță politică principală a popoarelor și nu poate asocia la aceasta pe nimeni altcineva” e imposibil să nu te gândești că el se află la cârma țării sale, din ce în ce mai dictatorial, mai absolutist, încă din 1965. E normal să-și fie teamă de orice reforme, chiar și de cele mai moderate cu putință!

Articol primit prin bunăvoința doamnei Ditta Goshen, coordonatoare a Centrului de Studii și Cercetare a Istoriei Evreilor din România de la Universitatea Ebraică din Ierusalim

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Impulsul spre reformă în Est

Pilar Bonet, trimis special al cotidianului El Pais la București, titra despre atitudinea față de reformă în cadrul întrunirii Pactului de la Varșovia.

„În Est, reforma a primit un impuls important în cadrul Summit-ului Pactului de la Varșovia, încheiat sâmbătă la București. Potrivit documentului final, „nu există modele universale ale socialismului” și „nu există un deținător al adevărului absolut”. Ideea „pluralismului” sau „a dezintergrării” – în funcție de punctul de vedere din care este privită problema – a ieșit consolidată după reünirea în care cei șapte lideri ai Pactului au părut, în ochii presei, de facturi diferite, uneori incom-

patibile, provenind din societăți cu probleme și stadii de dezvoltare distincte.

Relațiile dintre Ungaria și România au ajuns, la București, într-un stadiu foarte fragil, în ciuda chemării din documentul final al reünirii la „îmbunătățirea colaborării” dintre statele aliate Pactului. Ministrul de Externe al Ungariei, Gyula Horn, a spus că relațiile dintre cele două țări sunt în cel mai deteriorat stadiu în care au ajuns vreodată și că sâmbătă, la întâlnirea dintre delegația maghiară și președintele Ceaușescu, românii au refuzat să discute problemele bilaterale. Surse maghiare au spus că reünirea s-a desfășurat într-o atmosferă tensionată, însă presa română

nu a menționat acest aspect.

Surse din Est au semnalat că Ceaușescu dorise să se întâlnească numai cu Nyers, între patru ochi, dar maghiarii s-au opus. Conflictul românomaghiar, pe care cei dintâi îl compară cu cel franco-german, iar sovieticii cu cel turco-germ, este axat pe soarta minorității maghiare din România. Budapesta consideră că aceasta este discriminată, cu toate că observatorii politici occidentali sunt de părere că maghiarii suferă în aceeași măsură ca și românii din cauza politicii regimului.

România a fost nevoită să abandoneze tentativele de a începe o dezbateri pe tema socialismului și a trebuit să se adapteze formulelor de consens, care lasă conceptul deschis pentru o interpretare amplă.

Noua societate

„Clădirea unei noi societăți este un proces creativ și, în fiecare țară, ia o formă în armonie cu tradițiile, condițiile și exigențele specifice.” Cu 10 zile în urmă, Ceaușescu se re-

ferea la „legile obiective” și la „principiile socialismului științific”. „Credem că acum nu este necesară o discuție despre toate problemele. Divergența de opinii confirmă încă o dată că nici un partid sau lider politic nu deține monopolul asupra adevărului”, scria ziarul Pravda în perioada întrunirii de la București.

„Adevărul – continuă publicația – se naște din lupta de opinii, punându-se la încercare și fiind verificat în practică. Ceea ce o preocupă cel mai mult pe Moscova este că pe terenul economic, până acum, această practică nu a dat dreptate nimănui.

Pravda a criticat situația economică din România, care s-a angajat la un plan de dezvoltare extrem de ambițios, privându-și astfel populația de bunurile cele mai elementare. Totuși, pentru moment, nici URSS-ul nu se poate constitui într-un model de eficacitate economică, fiind departe de acest punct.

anunțuri

CUMPĂRĂRI

Cumpăr videocasete sigilate, videocabluri.

Cumpăr apartament 4-5 camere, vilă.

Mileuri macrame noi 40/80 cm, aproximativ, pensule și culori pictură calitate, adădășie piele 42.

Cumpăr televizor absolut nou, radiocasetofon stereo sigilat, marcă deosebită.

Cumpăr congelator nou (mare).

Cumpăr Dacia 140J, 5 viteze, nouă elemente CN, echipament audio auto mari performanțe, ceas bărbătesc marcă prestigiu, blue-jeans.

SCHIMBURI DE LOCUINȚE

Ultracentral, ofer apartament 3 camere sau două camere pentru 3-4 camere, central.

Schimb apartament 2 camere Dinicu Golescu cu garsonieră, gaze, cartier Floreasca.

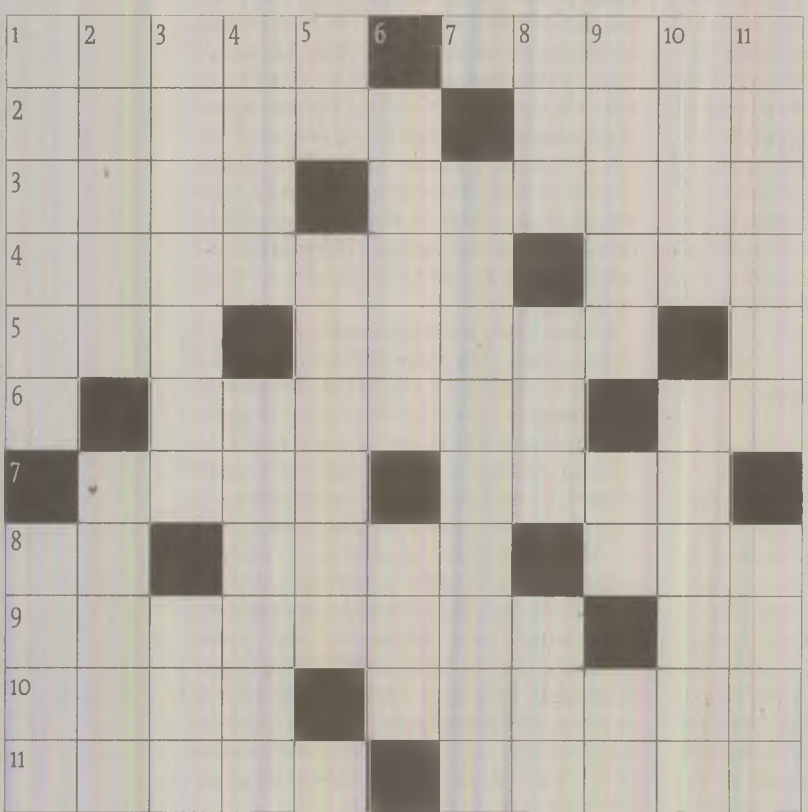
Apartament 3 camere decomandate, etaj 1, zona lancelui, pentru două garsoniere; și apartament 2 camere Sălăjan, pentru o garsonieră.

Schimb avantajos, două camere de comandate, etaj II, conf. I, Petre Ispirescu, cu 2-3 camere; 1 Mai, Crângăși, Giulești, împrejurimi sau două apartamente 1 Mai și Petre Ispirescu, pentru 3-4 camere aceeași zonă.

Pic... Pic

ORIZONTAL: 1) Pic... pic – Degetele ude ale ploi (sg.). 2) Puțin mai devreme – Împărat chinez. 3) Firișoare – Gură de apă. 4) Se codește un pic – Gură de vărsare a unui râu în toponimia spaniolă. 5) Conifer (reg.) – A vorbi printre dinți (fig.). 6) Mică așezare urbană – Întrebare. 7) Rămănișcă – cursul unei ape curgătoare – A ventila. 8) Începe potopul! – Râu în Austria – Astăzi. 9) Apare după ploaie – Mai mult decât picat. 10) Curse acvatice – Trezesc puțin interes. 11) A trece cu vederea – Matca unui râu.

VERTICAL: 1) Drămușeste picături! – Precipitații. 2) Stropiți bine – Adiere. 3) Un pic mai apăsat – Terci (reg.). 4) Abia aparut – Simfonie autumnală. 5) Negăție – Are un anume interes. 6) Strat de nisip pe fundul apelor curgătoare – Râu în Franța. 7) Trambulina stropilor de ploaie. 8) Întreg (reg.). 9) Ape curgătoare – Picătură la margine! – Sibiu (simb.). 10) Camere – Picăți. 11) Umflata de ploaie – Un pic... de fantezie!

Dictionar: AIDI, RIA, TIS, POIS, CIR, LAA

Calendar 1989

amintiri

